

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

**Sadoletto, Jacopo
[Francofurti], 1607**

III. Ad Evndem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

per litteras facias nota. Nos hic fructibus annuis condendis, non
 enim laboris molestia que suscipimus, è quibus decumæ vini vs-
 que co fructe vberes, vt cas nullæ neque cellæ neque apotheca
 capere poterint. Itaque necesse est, lacus eos ipsos, in quibus
 multa serbuerunt, doliorum instar adhibere: quibus à summo
 munitis compactis asseribus, & ad omnem introitum externi ac-
 tu posside obstructis, confidunt ista qui norunt, vinum incolume
 non futururos. Ego hæc non tam quidem intelligo, quàm quæ
 penitentiæ mea curatio est. Hortos suburbanos ita pulchrè ha-
 bco instructos omni huiusmodi copia, vt optimè prospectum in
 vltimum proximam fir: ad quod tempus te expectabimus: & nisi
 citè memor isthac manendi causa, etiam accersemus. Vale mi Pau-
 lo. Et si uos diligis, valetudinem tuam cura diligenter. Florebello
 vrbis & carens salurem. VI. Cal. Octob. M. D. XXXV. Carpen-
 taria.

II.

AD EVNDEM.

ARTVS Iuuenalis, homo & ingenio & rerum vsu præstans,
 cui iam inde ab adolescentia notus, hæc iter facies Auenio-
 nem restit, restit illarum que ad ecclesiam Auenionensem spectat
 condonandum gratia legatus à Pontifice: mecum erat plurib. de
 rebus colloquens, de quibus aliis literis scriptum est à me tibi per-
 tinent. Verum cum is tum à me discessisset, tanquam alio iti-
 nere rediret ad urbem, neq; me amplius visurus: nihilominus
 meam licentia, heri vesperi huc se retulit, amanterq; est à me
 hospitio acceptus. Sumus enim per diu iam familiares. Cogitabat
 enim de hodie cum prima luce proficisci, (nam hæc ego scribe-
 bam ante horam) & cum eo aderat Raymūdus Vitalis noster. Has
 litteras daturus sum ad te perferendas, quas cum acceperis, fac
 te comitas hominem, eumq; tibi in amicitia adiungas: probū
 eum virum, & integrum, & magni animi, & bonorum amantem,
 faciemq; cognosces. Plura ad te scribam cum tuas aliquando
 accipere quas auide expecto; neque enim citiores iis habebam,
 quæ ad Tarum dediisti. Vale.

III.

AD EVNDEM.

LITTERAS tuas pridie Nonas Nouembr. vesperi, & ipsis Nonis
 postredie mane, cum in prandio iam discubuissem, essent que
 eorum vna Casarista, Cusanus, Oppeda, Vellarenus, multijuges
 ceppi, & Florentia, & Viterbij, & in ipsa vrbe iam bis datas:
 Dd 4 quarum

quarum sum mirifica cura & copia delectatus. Ac primum
 gaudeo, te in ere roto acto ex sententia, incolumem ipsam
 ceteros Romam peruenisse: ibique fuisse acceptum ut man-
 volebamus. Sed quoniam mihi ad omnia rescribendum est, se-
 uabo ordinem, ut prioribus prius respondeam. Quod ergo ad me-
 ria Mutinensia pertinet, matrem & fratres mihi commode vi-
 re, peto optatum mihi est: teque ab illis amanter fuisse acceptum.
 De ere alieno matris fratrisque demortui, habeo iam rationem
 atque consilium quo illos expedire ab omni difficultate possit.
 quare audaciter promitto, eam rem ut recte agatur fore tibi cum
 annuo enim ab vtroque nostrum spatio sumpto, quod in tempore
 facultas soluendi cadere nobis possit, aureos trecentos mun-
 bimus. Puerum quidem ipsum penes me habere cupio, si est valeat
 ut spes de eo nobis esse possit, in eum virum euasuum, quem que-
 rimus, & quod de fratre tuo iam confidere cepimus, facile pro-
 ductu futurum, ut fingamus in eo formam illam, quae sit maxime
 ad decus & ad dignitatem idonea. Doctorem huic iuuentum
 magistrum ab te quatuor non puto fore amplius opus. Narrabo
 nim tibi, simulque tu agnosces, quanto plus saepe fortuna polle-
 at, quam hominis consilium. Receperam me forte in bibliotheca
 eam nudius quartus, cum esset iam nox: ibique attentius librum
 quosdam volebam: cum cubicularius nuntiat, esse qui me con-
 uentum velit. Rogo quis homo? Togaus inquit. Iubeo intrare
 ti. Accedit. Interrogo quid sibi velit, quia illa hora adeat ad me
 (cupiebam enim absolueri oculus hominem, & ad studia mende-
 re.) Tu ille repetito altius principio, ita apte mecum, ita accen-
 re & modeste locutus est, ut mihi curam iniiceret cogitandi
 interius, & percunctandi. Itaque clauso libro, ad eum totus con-
 uersus, sciscitari incipio, cuius sit, quam disciplinam profectus
 quid sibi querens in has regiones venerit. Ac ille: Scotus sum, pro-
 quit. Ex vltima, inquam, orbis terrae natione? Etiam. Vbi ergo
 disciplinis liberalibus operam dedisti? (quod ideo interrogaui,
 quia eius sermo & Latinitatem, & ingenium redolebat.) In patria
 primum inquit, compluris annos philosophiae operam dedi:
 inde Lutetia sum eruditus, ibique Eboracensis Card. fratris filium
 in disciplina mea habui. Post cum patris mors a puero illorum
 distraxisset, ad Bellaium Parisiensem Episc. me contuli, et am-
 cum illo Romam profecturus, nisi morbus me grauis in itinere
 ab eo disiunxisset. Quid ergo tibi hic expetis inquam. Cupidas,
 inquit primum tui visendi, quod maxime optabam, huc me con-
 pulit. Deinde cum Auenione esset mihi dictum, te alicuius homi-
 nis indigere, qui iuuentutem tuam hanc erudiret, si forte ego de-
 sem isti negotio aptus, offerendum tibi ego me duxi: non tam eu-
 nus illud appetens quidem, quam tibi gratum facere studeo. Et
 sumi

nunc laboramus: itaq; rogatus sum à Delectis huius praefecturae quorum de numero sunt qui heri mecum in prandio fuerant, cum ijs vnà ad legatum accedam: quod libenter annui. Dies ètus est accedendi ab hoc die tertius, quò etiam propeo magis vt ad te antea scribam: ne negotio illo hec opera distraharer. Iste pter quam causam etiam habiturus es literas inaccuratas, atq; lepidè scriptas: non enim est otium describendi. Sed vt de rebus essent conditiones Iudæis lae à Delectis, quibus noua illorum iura restringebantur: easq; illi recussissent: interuenit Latinus Iuuenalis, ad quem est aditum à nostris, idq; meo consilio: petensq; vt aequitatem concessionū Iudaicarum inspiceret, ad Pontificemq; referret. Nō recusauit laborē, vocauit Aucionē Indipertaeis ambas audiuit. Correxit ipse nonnulla, quæ nos heri proposuimus Iudæis, interrogauimusq; nū illis stare animum iudicari essent. Tempus postularunt ad respondendum. Biduum datum est, vt perendie, qui dies erat futurus VI. Idus, mane responderent: decretumq; inter nos, vt responso quoqueq; habito, ad legatū statim proficisceremur. Atq; hoc à nobis de industria factū est, vt si repudiasent illas conditiones, Latinum inimicum dū redderent, cuius auctoritatem tam parui fecissent: quanquam in tempestiuum nunc quidem est de Iudæis scribere. Amicum illum nostrum nondum inuenisse exitum reb. suis magnopere miror: eiusque actiones minimè probo, in quo tu quoque potes animaduertere Paule, quàm popularis hæc quæ videtur sapientia; à vera viuendi ratione, verisq; prudentiæ consilijs aliena sit. Sed hæc mihi. Ego verfor in studijs languidius, & de gloria quidem aliquid quantum processi: sed nescio quo pacto piger magis etiam sum ad scribendum, quàm solebam: legendi voluptate ducor: sumque reuersus ad Aristotelis scripta, quæ quotidie mihi maiora, præclarioraq; videntur. Procerum de gloria miseram tibi, quod postea mutauit aliquot locis, neque nunc vellem Saluaro lectum. Sed ego hoc confecto de gloria libro, optimum illum principem omnino sum explicaturus, si impedimento nullo fuero tardatus. Cùm huc à me peruentum esset, sustinui scripturam, si quid forte mihi in mentem venire posset, quod præterea esset scribendum. Interim conuertam animum ad literas Contarenæ scribendas, si & tempus & ingenium mihi suppeditarum sit: quod si hæc diffido. Ad Contarenum non succedit quod scribo, quare in aliud tempus differamus: & sanè sum aliquantum *uarius*, scripio autem ad talem virum ab animo vacuo & soluto petenda est. Tandem confeci ad Contarenum literas, quas quoniam examinare, vt soleo, non possum, neque ingenium ad iudicandum attenderet, tibi Florebelloq; permitto, vt nisi duxeritis idoneas, ne reddatis. Vale, & salue mi Paule: imprimisq; animaduerte, neque frequens

na ad primores accessio aliquam indignam nobis ambitionis
suspicionem excitet. Gallicis sanè quidem illa moribus, quam
Romanis est congruentior. Quocirca temperato tibi ab ea, & lã-
pura spacia intermitte. Iterum vale. 3. & 7. Id. Nouembr.

IV.

AD EVNDEM.

Quamvis Auenionem ad XV. Calen. Decemb. ob causam
publicam adversus Iudæos illuc euocatus, protinus mihi ex
tremis desideranti, literas tuas Vitalis obrulit, 3. Non. Nou. feri-
tate non mediocri cum voluptate legi. Delectabat autem
me illis cum summi Pontificis de te opinio, tot iam signis iudi-
ciorum declarata, quam tibi & honori & ornamento fore confi-
deram veterum amicorum nostrorum, summorum hominum,
eque voluntas non solum non extincta diuturnitate nostræ
amicitias, vt mihi ex literis tuis conspexisse videor: verum et
benevolentior facta, postquam tu tuis officiis, tuaque dili-
gentia actiores quodammodo faces illorum animis adhibuisti.
Certe omnia maximè mihi iucunditati fuit Contarentus: cu-
m quæstio dici non potest quale de eo iudicium fecerim. Et
certè tam plura mihi illa attulit humanitatis eius, probitatis,
magistratus, prudentiæ. Primum, quod ad me prior ipse scripsit.
Quæ hoc quærit? Deinde, quod illo modo, quod tam ingenuè,
si tantè, tam amanter scripsit: & cū pro me omnia summa fe-
deret, non tacuit etiã in literis: in quo me sibi visum ieiuniorè ar-
bitratur. Crede mihi, amo hominem, & tanquam alterum me
habuisse, quando ita sumus consentientibus sensibus, vt simplici-
tatem illam, quam ego fatopere amplector, & quam tibi ample-
ctam (semper magnopere prædico, ambo eodem quasi indu-
cipite, tenemus. Ac de magistro quidem lætor, & eum illi nõ
de quem fueramus suspicati, & de omnibus controuersis inter
nos uenturum esse: quem iam diligere incipio, tuo imprimis te-
stimonio adductus. Proinde, etsi stigmata adhuc in fronte geri-
as eius de decore, quod mihi ab illo vel per illi inustum est: fa-
cte tamen & libenter obliuiscimur pristini doloris, atque ad fra-
ternam benevolentiam animum nostrum conuertimus. Ad Cõ-
tarentum refero, cui cū reddas meas literas, de meo in ipsum ani-
mo, deq; maximis obligationib. quib. illi sum obstrictus, tu quo-
que ea loquere, quæ ex mea fide & natura esse scis. Bellaio etiã a-
per meis verbis gratias: ipsiusq; erga nos voluntatè neq; vnquam
oblitiscimur, & semper optatam atq; gratam ostendes esse.
Nam quod hortatur vt in Epist. ad Gal. commentar, satis tibi ex-
plicit non possum, quam a scribendo nunc abhorreat animum,
etsi